

De mystieke omweg in het werk van Rachid Koraïchi

Nedjma Hadj

Flagrant désir, flagrant délire

‘De oprechtheid en de authenticiteit van onze daden moeten we zoeken in onze levenservaringen, in onze kindsheid. De *locha* – de kleuren, de geuren van de *sissan* en de *smagh* – is mij bijgebleven als de smaak van moedermelk. Al dat werk ter voorbereiding van de koranschrift – dat voel ik vandaag heel erg zo aan – was mijn eerste atelier.’ Rachid Koraïchi in *Koraïchi*, Sindbad, Actes Sud / Cérés 1998, p. 15.

Artistieke creatie en stempels van de godsdienst

Mijn familie, soefi van oorsprong, leefde tussen perkamenten, manuscripten, oude boeken met commentaar op de koran. Zodra we twee en een half jaar oud waren, gingen we naar de koranschool. We waren ondergedompeld in een mengelmoes van talen: Frans (gesproken op straat en op school), *Chaoui* (de berbertaal uit mijn streek, de Aurès) en Arabisch (gesproken in familiekring en in de koranschool). Arabisch heb ik geleerd in pijn en smart. Ik herinner mij dat ik, als linkshandige, met een rottinkje op de vingers werd getikt omdat ik koranteksten schreef met mijn linkerhand. Als kinderen moesten we elke ochtend wakker geschud, in volle winter, in

het donker van de Aurès, onder de sneeuw, om naar de koranschool te trekken. Zodra de tekst was opgezegd, gingen we onze schrijfplanken wassen aan het fonteintje van de *zaouïa*, dat voor de rituele wassingen diende. Daarna ging het van lezen naar schrijven. Alweer na een hele voorbereiding: we gebruikten riet – heel mooi om zien overigens. Een rietstengel klaar maken voor de schrift is een hele techniek, evenzeer als een genoegen: je moet hem aanscherpen, laten drogen en dan de fijne inkeping uitsnijden waardoor de inkt afvloeit... een hele bewerking om het instrument te vervaardigen dat het verlengstuk zal worden van je hand en je lichaam, en van de gevoeligheid en de trilling ervan.

Een stukje houtsnij kunst waardoor een voorwerp uit de natuur zich naar je kinderhand laat zetten, en later naar de hand van de adolescent en van de volwassene die je uiteindelijk wordt. Ik werk nog altijd met riet, net als in mijn kinderjaren. Ook dat is de voortzetting van die opleiding. Alles begon bij dageraad en eindigde toen het morgen werd. Dan pas hadden we recht op ontbijt. Daarna gingen we naar school (de *école indigène des garçons* – de inheemse jongensschool). Was dit een goede manier om de koran te leren of had

Rachid Koraïchi

Opgegroeid in Algerije; woont en werkt in Parijs. Solotentoonstellingen (een selectie): *Méditations* (Medersa Ibn Youssef, Marrakech, 1997), *Lettres d'Argel. Hommage à Ibn Arabi* (Galerie Isma, Alger, 1999) *L'enfant Jazz* (Institut du Monde Arabe, Paris, 2000), *Le chemin des roses* (Institut Français de Casablanca et de Marrakech, 2001).

Groepstentoonstellingen (een selectie): *Memories and Modernities* (Fondation Rockefeller, Biënnale van Venetië, 1997), *Mediterranea. Art of the World* (Le Botanique, Brussel, 1998), *The Short Century. Independance and Liberation Movements in Africa 1945-1994* (Berlijn, 2001), *Unpacking Europe* (Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam, 2001)

dat ochtendlijk en slaapdrongen op stap gaan, meer weg van een straf? Zoveel is zeker: wanneer ik vandaag al het werk overzie dat in de loop van die vervlogen jaren werd verzet, ervaar ik die opleiding ergens als zeer positief – je hebt er iets aan, achteraf.

De confrontatie met de ‘godsdienst’, een verwerping...

Godsdienstige toestanden benen je altijd weer bij. Tijdens de opstootjes van 88, in Algiers, werd het artistieke centrum van Algiers met geweld ingenomen door jonge manifestanten. Ik had in de galerie Isma een tentoonstelling lopen op basis van mijn werk op klei en van werken van de kaligraaf Hassan Massoudy. De oproerlingen kwamen bij de galerie en bleven daar pal staan, denkend dat mijn schrijfsels en de kaligrafieën van Massoudy koranteksten waren. Hadden ze zich de moeite van het lezen getroost, zouden ze gemerkt hebben dat het ging om teksten van de dichter Mahmoud Darwich. Ze zouden gemerkt hebben dat het volstrekt wereldlijke

Rachid Koraïchi FOTO ROLAND BAUFRE